

La reserva de biosfera a l'Administració local

Sonia SANS ASTOL

Llicenciada en Ciències Ambientals, tècnica de medi ambient de l'Ajuntament de Maó

Reflexió sobre el concepte de reserva de biosfera als ajuntaments centrada en les preguntes proposades per l'organització de les jornades.

La reserva de biosfera en el context municipal

Si pensam en la gestió municipal quotidiana, aliena a qualsevol de les recents campanyes de difusió i sensibilització envers la reserva, la realitat és que ens trobam amb un concepte molt poc interioritzat.

Pel que fa als treballadors municipals, el concepte de reserva de biosfera no es troba tècnicament incorporat a la majoria d'àrees, atès que no es recolza en un àmbit normatiu dins els mateixos ajuntaments.

Això es tradueix en el fet que normalment no se'n faci esment en documents tècnics i que, quan sí que es fa servir, sigui per emmarcar una idea o un projecte sota una filosofia de sostenibilitat i de valorització de la declaració.

Quant a la corporació municipal, el concepte queda molt reduït a l'àmbit de gestió dels regidors o les regidores de l'Àrea de Medi Ambient i dels alcaldes o les alcaldesses, arran de la seva participació en òrgans com el Consell Social de la Reserva, la Comissió de Presidents de Corporacions Locals, la Junta i l'Autoritat de Gestió del Parc Natural (nucli de la reserva) o la Junta del Consorci de Residus Sòlids Urbans.

Una altra via d'entrada del concepte és a través de la ciutadania. Curiosament, en aquest àmbit se sol fer servir per contextualitzar queixes relacionades amb residus, neteja, manteniment, etc., de la qual cosa deduïm que la ciutadania percep la reserva de biosfera com un *estatus* d'excel·lència ambiental.

També les empreses i els promotors fan servir la reserva de biosfera segons convé. Així, en aquest sector trobam referències a la declaració de reserva com a gran referent i com a context idoni per impulsar certs projectes, o bé com a perfecte reclam turístic, alhora que, per altra banda, n'hi ha que s'aferrin al discurs que, per culpa de la reserva, no poden dur endavant les seves iniciatives empresarials.

En les gestions municipals amb l'Administració autonòmica, tant tècniques com polítiques, es percep que en l'àmbit de les Balears no es té en compte ni es valora prou aquesta declaració internacional; només desperta interès en l'àmbit de la promoció turística.

En general, doncs, podem afirmar que el fet de ser reserva de biosfera no és prou present en la gestió municipal ni comporta unes implicacions clares i definides.

Si continuam amb la tendència actual, quina situació es pot preveure per a la reserva de biosfera en els pròxims cinc o deu anys?

La tendència actual, i d'aquests vint-i-cinc anys, és innegablement de molt lenta evolució i de debats eterns. És cert que el marcat tarannà menorquí del *a poc a poc* té certs avantatges. Així, amb el transcurs del temps s'han fet multitud d'estudis de totes les disciplines, ens hem pogut nodrir de bons referents i experiències, hem generat planificació, etc. Podem afirmar, per tant, que sota l'emparedat de la declaració de la reserva s'ha promogut el coneixement tècnic i científic, que ha permès una gran sensibilització. D'altra banda, però, el major inconvenient d'aquesta dinàmica tan *slow* és la manca de gestió integral i efectiva, ja que en tots els anys transcorreguts no hem estat capaços de dur a terme projectes pioners i innovadors, i en conseqüència no complim els objectius de la reserva.

Ara bé, amb l'aprovació del futur Pla d'Acció, amb la definició d'objectius, mesures i competències concretes, s'hauria de notar una millora substancial quant a la gestió.

Des de la perspectiva municipal són objectius claus la gestió dels recursos (aigua, residus i energia) i la coordinació i cooperació (punts 2 i 6 del Pla).

Les principals dificultats que es preveuen en relació amb el Pla d'Acció són similars – tot i que a escala diferent – als problemes amb les agendes 21 municipals i l'execució dels respectius plans d'acció, i són els següents:

- Es tracta d'un pla transversal i multidisciplinari, que abasta diferents competències, per la qual cosa és imprescindible la coordinació i la implicació de tots els agents.
- Requereix d'un seguiment especialitzat en totes les disciplines.
- Necessita diverses fonts de finançament.

Proposta d'accions concretes per a dur a terme en els pròxims cinc o deu anys per millorar la situació

Les accions que proposam desenvolupar a través de l'Agència Reserva de Biosfera són:

- 1.** Formació per incrementar la implicació. S'ha de promoure una millor informació, cicles de formació i reciclatge, la posada en comú d'experiències d'altres indrets, etc. per a tots els gestors i per al personal implicat, tant tècnic com polític.
- 2.** Col·laboració entre administracions. S'han d'establir col·laboracions tècniques, i també simplificar tràmits i procediments, a fi de millorar l'agilitat i la coordinació entre diferents competències i entre diferents estaments de les administracions local, insular i autonòmica.
- 3.** Agilitzar les tramitacions. Si volem ser capdavanters i innovadors no podem ser lents en les tramitacions. Per tant, s'han de dotar els serveis amb recursos humans i tècnics suficients perquè les gestions puguin ser ràpides, rigoroses i eficients.
- 4.** Inspecció, vigilància i control. Ens trobam en un context de massa normativa i nul·la capacitat de control. Cal reforçar els cossos de vigilància ambiental existents i crear-ne també d'àmbit municipal per a problemes locals com són la gestió de residus i la higiene urbana.
- 5.** Atracció d'equips de recerca capdavanters. Per redactar projectes innovadors s'ha de disposar de col·laboracions amb diferents universitats, organismes i centres de recerca, així com inversors, projectistes i altres professionals qualificats que puguin servir d'assessors i impulsors en diferents camps.
- 6.** Recerca de finançament. Per poder dur endavant iniciatives i projectes s'ha de disposar de suficient capacitat d'inversió, per la qual cosa és essencial la recerca de fonts de finançament en tots els àmbits (local, nacional i internacional).

Com es poden implicar els pobles i els municipis en la reserva de biosfera?

La millor manera d'implicar-se i col·laborar amb els objectius de la reserva és donant bon exemple a la ciutadania amb les accions municipals, amb accions visibles a través de les quals la ciutadania pugui comprovar la viabilitat i la utilitat de les iniciatives, i que aportin garanties per poder ser implantades també en l'àmbit privat. Alguns dels projectes que s'han impulsat o que es treballen des de l'Ajuntament de Maó són:

- Pla d'emergència per sequera.
- Auditoria i estudi d'optimització del sistema d'abastament d'aigua potable.
- Actualització del Pla de la demanda i del Reglament del subministrament d'aigua potable.
- Diagnosi energètica municipal.
- Projecte d'eficiència energètica 50/50 a les escoles.
- Pla de mobilitat urbana sostenible.
- Convocatòria de subvencions per a filtres verds.

- Projectes de verd urbà autosuficients.
- Nous contractes per prestar millors serveis de recollida de totes les fraccions de residus.
- Projectes de recuperació d'aljubs i reutilització de pluvials per a la neteja urbana (quarters de Santiago, ses Rodees, es Freginal).
- Instal·lacions solars fotovoltaïques en cobertes municipals (poliesportiu, geriàtric, El Passerells).
- Substitució de radiadors elèctrics per estufes de pèl·lets als locals de les associacions de veïns.
- Campanyes informatives i de sensibilització en tema d'aigua i residus.

L'aportació del Pla d'Acció de l'RB pel que fa a la implantació d'un servei d'atenció i assessorament a la ciutadania i a les empreses en temes d'eficiència i estalvi energètic, implantació de renovables i informació sobre les diferents línies de subvenció, pensam que pot ser de gran utilitat i tenir molt bona acceptació.

Fig. 1. Instal·lació fotovoltaïca per a autoconsum del poliesportiu municipal de Maó. Novembre 2017.